

JOHANNES

3:13-36

Steve Gregg bespreekt het slot van het gesprek met Nicodemus, de betekenis van Johannes 3:16 en het getuigenis van Johannes de Doper over Jezus.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/johannes/3-13-36

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Introductie en terugblik op Nicodemus	4 min	4
2	Wedergeboorte en het beeld van de wind	2 min	6
3	Vers 13: de Zoon des mensen en tekstkwestie	2 min	7
4	Waar eindigt Jezus' citaat in Johannes 3?	4 min	8
5	De koperen slang als beeld van Christus	3 min	10
6	Waarom een slang: satan overwonnen aan kruis	3 min	11
7	Christus tot zonde gemaakt voor ons	4 min	13
8	Vers 16: Johannes' samenvatting van evangelie	2 min	15
9	Calvinisme: wedergeboorte vóór of na geloof?	3 min	16
10	Geloof gaat aan wedergeboorte vooraf	4 min	17
11	Kolossenzen 2: vergeving vóór wedergeboorte	2 min	19
12	Wie spreekt in vers 16-21: Jezus of Johannes?	2 min	20
13	Argumenten voor Johannes als auteur	2 min	22
14	Johannes 3:16 en de betekenis van 'eniggeboren'	3 min	22

15	Wat betekent 'verloren gaan' (apollumi)?	5 min	24
16	De betekenis van eeuwig leven (aionios)	2 min	26
17	Vers 17-18: geloven of niet geloven	2 min	27
18	Het licht kwam: waarom mensen veroordeeld worden	3 min	28
19	Iedereen heeft licht: algemene openbaring	3 min	29
20	Waarom evangelisatie als er al licht is?	5 min	31
21	Jezus laat Zijn discipelen dopen	2 min	33
22	Dispuut over reiniging en Jezus' bediening	2 min	34
23	Jaloezie onder Johannes' discipelen	4 min	35
24	Johannes de Doper: de vriend van de Bruidegom	5 min	37
25	Jezus is boven allen: vers 31-36	3 min	40
26	Blijft geloof behouden? Zekerheid gelovige	3 min	42
27	Genade door geloof als blijvend kanaal	2 min	43
	Om verder te lezen		45

1

Introductie en terugblik op Nicodemus

Vorige keer zijn we in het Johannesevangelie door een deel van het derde hoofdstuk heen gegaan, een heel beroemd hoofdstuk omdat het het gesprek tussen Jezus en Nicodemus bevat. We zijn eigenlijk maar door ongeveer een derde ervan heen gegaan, maar waarschijnlijk wel het dichtste en traagste gedeelte. Het kan zijn dat we vanavond het hoofdstuk kunnen afmaken. We zullen zien.

In elk geval in de eerste twaalf verzen vonden we dit gesprek tussen Jezus en Nicodemus — Nicodemus, een overste van de Joden, die uit nieuwsgierigheid kwam, waarschijnlijk als vertegenwoordiger van een groep, misschien een minderheid binnen het Sanhedrin waarvan hij lid was. Die groep had opgemerkt dat Jezus deze wonderen deed. We hebben eigenlijk geen verslag van enig wonder dat zij gezien hebben. Sterker nog, Johannes heeft tot dit punt geen enkel wonder van Jezus opgetekend, behalve het veranderen van water in wijn. Maar dat gebeurde niet in Jeruzalem, waar Nicodemus woonde. Dat had hij niet gezien.

Maar Jezus was naar Jeruzalem gegaan voor het Pascha, een feest dat een week duurde. En blijkbaar had Hij aan het begin van dat feest de tempel gereinigd met een zweep, en was Hij door de leiders van de Joden uitgedaagd om hun een teken te tonen dat Hij de autoriteit had om zo huis te houden in de tempel. En Hij zei: nou, willen jullie een teken?

Jezus antwoordde en zei tegen hen: Breek deze tempel af en in drie dagen zal Ik hem laten herrijzen.

JOHANNES 2:19

Ze bespotten Hem natuurlijk, omdat ze dachten dat Hij het over de gewone tempel had. Ze gingen er niet op in. Ze begonnen de tempel niet af te breken om te zien of Hij hem in drie dagen weer kon opbouwen. En dat is waarschijnlijk maar goed ook, want Hij bedoelde niet dat het zo begrepen zou worden. Hoogstwaarschijnlijk bedoelde Hij juist dat het niet begrepen zou worden — dat Hij het over Zijn lichaam had, en dat zij

Zijn lichaam uiteindelijk zouden vernietigen, maar niet blijvend. Hij zou het in drie dagen weer oprichten. Dit is waarschijnlijk de vroegst opgetekende verwijzing van Jezus naar Zijn dood en opstanding, in hoofdstuk 2.

Hij ging door in diezelfde week waarin Hij de tempel had gereinigd — ongetwijfeld gedurende de hele feestweek — en er waren tekenen en wonderen die Hij verrichtte te midden van de Joden daar in Jeruzalem, maar geen daarvan is opgetekend. We hebben aan het einde van hoofdstuk 2 alleen de uitspraak in vers 23:

En toen Hij in Jeruzalem was op het Pascha, tijdens het feest, geloofden velen in Zijn Naam, toen zij Zijn tekenen zagen die Hij deed.

JOHANNES 2:23

die tekenen zijn niet opgetekend.

En toen kwam Nicodemus en zei:

Deze kwam 's nachts naar Jezus en zei tegen Hem: Rabbi, wij weten dat U van God gekomen bent als leraar, want niemand kan deze tekenen doen die U doet, als God niet met hem is.

JOHANNES 3:2

Dit "wij weten" vertegenwoordigt blijkbaar Nicodemus en enkele anderen, waarschijnlijk uit zijn eigen kring binnen het Sanhedrin, die ongetwijfeld onder elkaar speculeerden of Jezus wellicht de Messias zou kunnen zijn. Hij beweerde duidelijk iets bijzonders te zijn: Hij kon mensen uit de tempel verdrijven, een openbaar toegankelijke voorziening, en Hij beweerde dat het Zijn huis was, of het huis van Zijn Vader. Dat was een vreemde soort claim die niemand eerder had gemaakt. En dan natuurlijk ook nog wonderen doen. Dus Nicodemus en anderen begonnen zich af te vragen: is dit de Messias? Er staat niet dat hij zich dat afvroeg — hij stelde de vraag niet daadwerkelijk — maar het stond zeker in zijn gedachten. De Messias zou komen en het Koninkrijk van God vestigen.

2

Wedergeboorte en het beeld van de wind

Nicodemus komt dus, en hij begint het gesprek gewoon met formaliteiten, met beleefdheden: ach, goede meester, we weten dat je van God komt, want de tekenen die je doet, bewijzen ons dat. En Jezus ging meteen ter zake en zei: luister, als je niet opnieuw geboren wordt, kun je het Koninkrijk van God niet zien. Nu had Nicodemus dat niet genoemd, maar het stond ongetwijfeld bovenaan in zijn gedachten: staat het Koninkrijk op het punt te verschijnen? En Jezus, die precies wist wat zijn werkelijke zorgen waren nog voordat hij ze uitsprak, zei: je kunt het niet zien tenzij je opnieuw geboren wordt. En de man zei: nou, ik begrijp het niet — je verwacht toch niet dat iemand voor de tweede keer de schoot van zijn moeder ingaat en op die manier opnieuw geboren wordt, of wel? En Jezus zei: nee, wat uit het vlees geboren is, is vlees, en wat uit de Geest geboren is, is geest. Je moet uit de Geest geboren worden. En de man zei: nou, hoe kan dit? En Jezus zei: nou, ben jij de leraar van Israël, en weet je deze dingen niet?

En toen sprak Hij over de wind — hoe de wind zich onttrekt aan menselijke analyse. Je weet niet waar hij vandaan komt, je weet niet waar hij heen gaat. Hij is onzichtbaar; je kunt hem zelfs niet zien. Natuurlijk laat hij wel het bewijs van zijn aanwezigheid achter in de zichtbare wereld. Maar Hij zei dat het zo is met deze kwestie van geboren worden uit de Geest. Het is een geestelijke zaak. Het zal je ongetwijfeld voor een raadsel stellen.

Maar Hij zei, in vers 11:

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wij spreken over wat Wij weten en getuigen van wat Wij gezien hebben, en toch neemt u Ons getuigenis niet aan.

JOHANNES 3:11

— met "wij" bedoelt Hij hier waarschijnlijk Zichzelf en Johannes de Doper —

En:

Als Ik aardse dingen tegen u zei en u niet gelooft, hoe zult u geloven als Ik hemelse dingen tegen u zeg?

JOHANNES 3:12

En met deze vreemde uitspraak bedoelde Hij blijkbaar het volgende: Hij had gesproken over dingen waarvoor aardse analogieën gemaakt kunnen worden — geboorte, wind, dingen die heel gewoon zijn op aarde, vertrouwde dingen. Als Hij hen geestelijke dingen niet kan laten begrijpen door aardse analogieën te gebruiken, wat gaan ze dan in vredesnaam doen wanneer ze bij het punt komen dat ze moeten spreken over dingen waarvoor helemaal geen aardse analogie kan worden bedacht of gepresenteerd? "We beginnen hier niet erg goed," zegt Hij eigenlijk.

3

Vers 13: de Zoon des mensen en tekstkwestie

En dan zegt Hij in vers 13:

En niemand is opgevaren naar de hemel dan Hij Die uit de hemel neergedaald is, namelijk de Zoon des mensen, Die in de hemel is.

JOHANNES 3:13

En hier zijn we de vorige keer gebleven. Ik noemde al dat die laatste regel, "die in de hemel is", in sommige vertalingen waarschijnlijk wordt weggelaten, omdat hij ontbreekt in sommige handschriften. Sterker nog, de alleroudste handschriften missen hem. Maar er is voor het overige heel sterk handschriftelijk bewijs ervoor. En dus weten geleerden niet of deze laatste regel, "die in de hemel is", er wel of niet hoort — of Johannes hem werkelijk geschreven heeft of niet.

Maar het probleem ermee is natuurlijk dat Jezus blijkbaar degene is die spreekt. En als Jezus over de Zoon des mensen spreekt en zegt "die in de hemel is" — nou, Jezus was op dat moment niet in de hemel. Hij was neergedaald. Hij was afgedaald. Hij was niet in de hemel toen Hij dit zei. Nu was Hij dat wel, op het moment dat het boek geschreven werd. En dus hebben sommigen gedacht dat deze uitspraak, "de Zoon des mensen die

in de hemel is", een opmerking is van de auteur, die achteraf schrijft, na afloop van het gesprek. Hij maakt daar zijn eigen kleine opmerking. De Zoon des mensen is natuurlijk weer terug in de hemel. Hij kwam neer. Maar Hij is nu weer daarboven.

In elk geval, wat betreft de toevoeging van deze bijzin, "die in de hemel is" — wanneer je handschriften hebt die hem bevatten en handschriften die hem niet bevatten, moet je beslissen welke de oorspronkelijke is. En als je er zo over nadenkt: als hij er oorspronkelijk niet stond, waarom zou iemand hem er dan aan hebben toegevoegd? Het schept alleen maar een probleem. Maar als hij er wel stond, kunnen we begrijpen waarom men hem zou hebben weggelaten, in de gedachte dat het een fout is omdat het onhandig klinkt. Meestal, wanneer er een verschil is tussen de handschriften en de ene lezing nogal onhandig is en de andere niet, mag je ervan uitgaan dat de onhandigere formulering oorspronkelijk is. Iemand heeft in een later handschrift waarschijnlijk de moeilijkheid weggehaald, in plaats van dat de eerdere handschriften het probleem niet hadden en iemand het er later aan heeft toegevoegd. Waarom zou iemand dat doen? Het is dus waarschijnlijk dat deze regel er oorspronkelijk stond, maar mogelijk niet door Jezus is uitgesproken.

4

Waar eindigt Jezus' citaat in Johannes 3?

Want wat we in dit hoofdstuk vinden, en in grote delen van Johannes, is dat Johannes niet echt hetzelfde soort evangelie schrijft als de andere evangelienschrijvers. Zij zijn er eenvoudig in geïnteresseerd om het verhaal te vertellen. Johannes wil het verhaal analyseren en interpreteren. Hij begon zijn evangelie anders dan de anderen. De anderen beginnen gewoon met de feiten van Jezus' bediening, of Zijn leven, of Zijn geboorte. Maar Johannes begint met een interpretatie ervan.

In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.

JOHANNES 1:1

En Hij was het licht van de mensen, enzovoort. Johannes wil dus niet alleen een verslag geven van kale feiten over het leven van Jezus. Dat was al gedaan toen hij dit schreef — dat was al minstens drie keer gedaan, door Mattheüs, Markus en Lukas.

Johannes wilde een leven van Jezus geven dat geïnterpreteerd was. Hij wilde zijn eigen analyse en interpretatie geven van het leven van Christus, geïllustreerd met voorbeelden van werkelijke gebeurtenissen en dingen die Jezus zei. En zo vinden we van tijd tot tijd invoegingen van Johannes' eigen commentaar, nadat hij iets heeft weergegeven dat gezegd werd.

Nu zijn er in moderne Bijbelvertalingen aanhalingstekens geplaatst waar vertalers denken dat ze horen. Maar niemand weet in sommige gevallen zeker waar de aanhalingstekens sluiten, omdat er in het Griekse handschrift geen aanhalingstekens of leestekens staan. Dus wanneer je in je Bijbel kijkt — tenzij je de King James leest, waarin nergens aanhalingstekens staan — hebben alle moderne vertalingen aanhalingstekens. En in het geval van de New King James, die ik lees, wordt de monoloog van Christus behandeld alsof die helemaal doorloopt tot en met vers 21. Daar vind je uiteindelijk het sluitende aanhalingsteken, aan het einde van vers 21. Je zult hetzelfde terugvinden in de interpunctie van de New American Standard en de ESV — allemaal gerenommeerde moderne vertalingen.

Maar ik denk dat het een vergissing is. Ik denk niet dat Jezus zo lang aan het woord is. Ik denk dat het heel goed mogelijk is dat er een sluitend aanhalingsteken zou moeten staan na vers 12, en dat vers 13 tussen haakjes staat als Johannes' eigen commentaar. Dat zou verklaren waarom vers 13 eindigt met de uitspraak, "de Zoon des mensen die in de hemel is". Johannes kijkt terug op het feit dat Jezus nu weer naar de hemel is gegaan. Dat is waar Jezus nu is. Ik geloof echter dat Jezus in de verzen 14 en 15 weer aan het woord is.

Dit is enigszins kunstmatig van mijn kant, omdat we niet precies weten waar de aanhalingstekens eigenlijk horen. Ik ga hierbij vooral af op intuïties, en die zijn notoir onnauwkeurig en zonder gezag. Ik heb hier door de jaren heen veel naar gekeken. Mijn conclusie is dat Jezus eerst iets zegt. Dan geeft Johannes daar zelf commentaar op. Daarna spreekt Jezus opnieuw, en Johannes voegt er nog iets aan toe. Je hoeft het niet zo te zien. Je kunt ook uitgaan van de vertalingen die het citaat afsluiten aan het einde van vers 21. Sterker nog, de Revised Standard sluit het citaat af aan het einde van vers 15, wat ook een redelijke plek is om het af te sluiten. Maar dat laat vers 13 dan wel binnen de uitspraak van Jezus vallen, en het bevoordeelt misschien juist de lezingen die die laatste regel, 'die in de hemel is', daar niet hebben. Dat 'die in de hemel is' is nogal een lastig punt. Het is niet met zekerheid bekend of het in het origineel stond.

En als het er wel stond, is het maar de vraag of Jezus die regel wel zegt. Waarschijnlijk is dat niet het geval. Maar ik geloof dat Jezus weer aan het woord is wanneer Johannes het citaat hervat in de verzen 14 en 15. En ik ga met de Revised Standard mee door het citaat na vers 15 af te sluiten. Ik geloof dat 14 en 15 ook zijn wat Jezus zegt. Daarna geeft Johannes weer zijn eigen commentaar.

5

De koperen slang als beeld van Christus

In vers 14 staat:

En zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden,

JOHANNES 3:14

Dit gaat blijkbaar over iets dat nog moet gebeuren, gezien vanuit het standpunt van de spreker. Dit moet dus Jezus zijn die tegen Nicodemus spreekt, en niet Johannes die achteraf schrijft. We lezen nu niet het commentaar van Johannes, maar het voortgezette betoog van Jezus. En Hij zegt dat de Zoon des mensen op een bepaald moment in de toekomst verhoogd moet worden. Hij doelt daarbij natuurlijk op de kruisiging:

opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

JOHANNES 3:15

'Verhoogd worden' is een term die in het Evangelie van Johannes gebruikt wordt. Zoals ik al zei, verwijst dat naar Zijn kruisiging. En Hij zegt dat het net zo is als toen Mozes de slang in de woestijn verhoogde. Op dezelfde manier moet de Zoon des mensen verhoogd worden. Nu was de slang in de woestijn natuurlijk geen levende slang. Dit is een bronzen slang. Dit verwijst naar het verhaal in Numeri 21. Israël morde weer tegen God, en God zond vurige slangen, giftige slangen onder hen die hen

beten, en velen van hen stierven. Misschien waren ze allemaal gebeten. Sommigen stierven en anderen lagen op sterven, en Mozes smeekte de HEERE voor hen. En God zei dat hij een slang van brons moest maken en die op een paal moest zetten.

Interessant genoeg is het woord dat in de Hebreeuwse tekst voor 'paal' gebruikt wordt, hetzelfde woord als voor een vaandelstok. De reden waarom dat van belang is, is dat een vaandelstok een kruisvorm heeft. Er is een verticale balk. En er is een horizontale balk waaraan aan weerszijden van de verticale paal vandel hangen. En als dat niet zo was, hoe zouden ze de slang er dan sowieso op hebben kunnen houden zonder dat hij eraf viel? Het ding had een dwarsbalk nodig. En daarom maakten ze een beeld van een bronzen slang en zetten dat op de paal. En God zei dat wie door een van deze slangen gebeten was, genezen zou worden als hij alleen maar naar deze bronzen slang keek. En zo gebeurde het. Zo ging het inderdaad.

Dit is het beeld dat Jezus geeft, vergelijkbaar met Hemzelf die aan een kruis wordt opgeheven. Dus wie in Hem gelooft — geloven in Jezus is het equivalent van het kijken naar de slang. Het is geen werk. Je verdient er niets mee. Je verdient net zomin iets door te geloven als mensen iets verdienen door ergens naar te kijken. Het is geen arbeid. Het zijn geen werken. Het is geen wet. Het is puur een kwestie van bereid zijn je blik die kant op te richten en je niet ertegen te verzetten.

Ik weet niet of er in de tijd van Mozes Israëlieten waren die gewoon weigerden: 'ik ga daar niet naar kijken.' Waarom zouden ze dat doen? Waarom zouden ze daar niet naar kijken? Sommigen van hen wilden, neem ik aan, gewoon opstandig zijn. Maar alles wat nodig was, was niet opstandig te zijn, gewoon te kijken in de richting die ze moesten kijken, en dan zouden ze genezen worden. Ze zouden leven ontvangen in plaats van de dood die ze aan het sterven waren.

6

Waarom een slang: satan overwonnen aan kruis

Jezus zegt dus in essentie dat Zijn eigen dood voor de mensheid een rol zal spelen die overeenkomt met die van de slang op de paal. Nu worden christenen soms een beetje in verwarring gebracht door het feit dat in het Oude Testament datgene wat hier Jezus

aan het kruis zou voorstellen, een slang op een paal is. Je zou verwachten dat een slang een beeld van satan zou zijn, niet van Jezus. Waarom zei Hij niet: zet een lam op een paal, of iets anders dat een passender beeld van Christus zou zijn, aangezien dit bedoeld was als een voorafschaduwing van Christus aan het kruis? En daar is geen voor de hand liggend antwoord op te geven, behalve misschien een paar mogelijkheden.

Een reden is dat toen Jezus stierf, Hij in de ogen van de mensen verslagen leek, maar eigenlijk was het satan die aan het kruis verslagen werd. Het was eigenlijk satan die uiteindelijk gekruisigd werd, om zo te zeggen. Niet letterlijk — Jezus was degene die gekruisigd werd, maar Hij versloeg satan. Hij vernietigde hem die de macht had over de dood, dat is de duivel, zo staat er in Hebreeën 2:14. Er staat dat Jezus door Zijn dood hem vernietigde die de macht had over de dood, dat is de duivel:

Omdat nu die kinderen van vlees en bloed zijn, heeft Hij eveneens daaraan deel gehad om door de dood hem die de macht over de dood had — dat is de duivel — teniet te doen,

HEBREEËN 2:14

Jezus werd niet vernietigd aan het kruis, zoals normaal het geval zou zijn bij een gekruisigde man, maar Hij was de overwinnaar. Het was de duivel die daar vernietigd werd.

In Kolossenzen 2:15 zegt Paulus:

Hij heeft de overheden en de machten ontwapend, hen openlijk te schande gemaakt en zo over hen getriomfeerd.

KOLOSSENZEN 2:15

Toen Jezus Zijn dood tegemoet zag, zei Hij in Johannes 12:31:

Nu wordt het oordeel over deze wereld voltrokken, nu zal de vorst van deze wereld buitengeworpen worden.

JOHANNES 12:31

En in Johannes 16, wanneer Hij tegen Zijn discipelen spreekt over hoe de Heilige Geest de wereld zal overtuigen van oordeel, zegt Hij:

en van oordeel, omdat de vorst van deze wereld veroordeeld is.

JOHANNES 16:11

De vorst van deze wereld werd geoordeeld aan het kruis. De vorst van deze wereld werd uitgeworpen aan het kruis. De overheden en machten werden ontwapend, en satan werd overwonnen aan het kruis. Hij die de macht had over de dood, dat is de duivel, werd vernietigd door de dood van Jezus. De dood van Jezus overwon de duivel. Dus in de ogen van de mensen leek het alsof Jezus verslagen aan het kruis hing. Maar eigenlijk, vanuit goddelijk oogpunt, hing satan daar verslagen aan het kruis, om zo te zeggen. Niet omdat Jezus satan was, maar gewoon omdat dat de uitkomst was van wat Jezus tot stand bracht.

7

Christus tot zonde gemaakt voor ons

Dat is dus één mogelijke reden waarom God in Numeri 21 een slang gekozen zou hebben als voorafbeelding van waarmee Jezus later vergeleken zou worden. Een andere mogelijkheid is deze: de Bijbel zegt dat Jezus, hoewel Hij geen zonde kende, voor ons tot zonde gemaakt is. Hij werd slangachtig in de manier waarop God met Hem omging. God moest met Hem omgaan alsof Hij het kwaad zelf was. Niet dat Hij ooit iets kwaads gedaan had, maar 2 Korinthe 5:21 zegt:

Want Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem.

2 KORINTHE 5:21

In het Oude Testament kreeg het lam dat geofferd werd voorafgaand de handoplegging. De handoplegging betekende dat de zonden van de zondaar overgedragen werden op een onschuldig slachtoffer, het lam. Vervolgens werd het lam behandeld alsof het de zondaar was. Het werd gedood. Het loon van de zonde is de

dood. Het lam werd dan geslacht. Het is alsof alle goddeloosheid van de goddeloze persoon overgedragen werd op dit onschuldige lam. En nu werd het lam behandeld alsof het de goddeloze was. In Jesaja 53:6 staat:

Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons ieder naar zijn eigen weg. Maar de HEERE heeft de ongerechtigheid van ons allen op Hem doen neerkomen.

JESAJA 53:6

Dat Jezus al onze ongerechtigheden op Zich had. Het werd Zijn last om te dragen. Het werd Zijn schuld. Hij moest de schuld op Zich nemen alsof Hij de boef was.

In 1 Petrus 2:24 staat:

Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij, voor de zonden dood, voor de gerechtigheid zouden leven. Door Zijn striemen bent u genezen.

1 PETRUS 2:24

Dus Jezus droeg in Zijn eigen lichaam onze zonden op het hout. Daarom was het alsof er door iedereen ter wereld handen op Hem gelegd waren. Hij was het smetteloze Lam, en alle zonde van de hele wereld werd op Hem overgedragen, en Hij werd de zondaar die gestraft werd in onze plaats. En zo nam Hij aan het kruis, hoewel Hij voor honderd procent onschuldig was aan enig kwaad, de rol op Zich van de goddeloze die de straf ontving voor alle goddeloosheid. Het is bijna alsof Hij die het Lam was, in de toerekening van God en in Gods manier van omgaan met Hem, de slang werd, het weerzinwekkende ding dat vernietigd moest worden, dat gedood moest worden. En dat is misschien een reden waarom het bronzen dier op de paal ook een slang moest zijn, om Christus te vertegenwoordigen.

Hoe vreemd het ook is voor onze gedachten, er zit een mysterie en een ironie in dat Christus volmaakt was en toch behandeld moest worden alsof Hij zo goddeloos was als iets ooit geweest is, zo goddeloos als de duivel zelf. Twee verklaringen zijn dus mogelijk. Misschien overwon Jezus aan het kruis werkelijk satan, in plaats van dat Jezus zelf overwonnen werd — en wordt de slang daarom voorgesteld als het

slachtoffer van deze gebeurtenis. Of misschien wordt Jezus Zelf gezien als slangachtig, omdat alle zonden van de mensheid op Hem gelegd zijn en Hij dan geacht wordt schuldig te zijn aan dat alles. Wat het precies is, weet ik niet. Maar dit zijn enkele mogelijke verklaringen voor wat eigenlijk best een lastig probleem is. En dat is de vraag: waarom zou Jezus een slang kiezen om Zichzelf mee te vergelijken, of beter gezegd, waarom koos God, terug in de dagen van Mozes, een slang om te vertegenwoordigen wat uiteindelijk een illustratie van Jezus aan het kruis zou worden? Maar de suggesties die ik gedaan heb, komen misschien een eind in de richting van een bevredigend antwoord daarop, misschien.

8

Vers 16: Johannes' samenvatting van evangelie

Hij zei dus, in vers 14, dat de Zoon des mensen verhoogd moet worden:

En zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden,

JOHANNES 3:14

Ik geloof dat sommige handschriften de uitdrukking "zal niet verloren gaan" weglaten, hoewel die natuurlijk ook in vers 16 voorkomt, dat ik beschouw als Johannes' eigen toelichting op wat Jezus gezegd heeft. Ik zie dat hij de taal overneemt van Jezus' laatste uitspraak in vers 15, en op basis daarvan zijn eigen samenvatting van het evangelie geeft in het beroemde vers Johannes 3:16:

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

JOHANNES 3:16

De laatste bijzin is precies gelijk aan de laatste bijzin van vers 15 -- en ook dit is weer alleen mijn eigen intuïtie, ik kan het mis hebben -- maar ik denk dat Jezus aan het woord is in vers 14 en 15, en dat Johannes vervolgens, voortbouwend op wat Jezus daar aan het einde van vers 15 zei, zijn eigen samenvatting van het evangelie geeft in vers 16.

En één reden daarvoor is dat we in vers 16 het woord 'God' vinden, terwijl Jezus vaker naar God verwees als de Vader. Als Jezus aan het woord was, zou je verwachten dat Hij zou zeggen: de Vader had de wereld zo lief, want zo sprak Jezus bijna altijd over God, als de Vader. Om over God te spreken lijkt net iets afstandelijker. Niet dat Jezus het woord God nooit gebruikte, dat deed Hij soms wel. Maar het was veel minder Zijn voorkeur dan Vader. Door het woord God te gebruiken lijkt het dus meer op een theologische uitspraak, terwijl wanneer Jezus over de Vader sprak, dat meer iets relationeels was dan iets theologisch, zoals Hij dat leek te tonen wanneer Hij op die intieme manier over de Vader sprak. Nu een paar dingen die hiermee te maken hebben, met bepaalde theologische controverses. Ik ben in de loop der jaren bij zoveel theologische controverses betrokken geweest, dat ik geen tekst kan bekijken waarvan ik weet dat die als bewijstekst dient voor de ene of de andere kant van zo'n controverse, zonder die erbij te halen. Deels omdat ik niet alleen met je wil praten over de stof, maar je ook, waar mogelijk, wil toerusten voor de controversiële toepassing van de stof in bepaalde controverses die je tegen kunt komen.

9

Calvinisme: wedergeboorte vóór of na geloof?

Een van die controverses is natuurlijk die van het calvinisme, en dan met name de vraag of iemand wedergeboren wordt als gevolg van geloven, of dat iemand gelooft als gevolg van wedergeboren te zijn. Misschien heb je het nog nooit zo horen verwoorden, maar dit is bijna de kernachtige samenvatting van het verschil tussen het calvinisme en andere vormen van christelijke theologie. Andere vormen van christelijke theologie zeggen dat je je moet bekeren en moet geloven, en dat je vervolgens, als gevolg van die bekering en dat geloof, wedergeboren wordt. Dat betekent dat je overgaat van de dood naar het leven. Je was dood door overtredingen en zonden, maar nu kom je tot leven omdat je in Christus gelooft. Het calvinisme zegt nee, want je bent al dood door overtredingen en zonden vóór je bekering. Iemand die dood is kan niet geloven en kan zich niet bekeren, en daarom moet God je eerst levend maken, en pas dan kun je geloven.

Voor de calvinist is wedergeboorte - dat wil zeggen: tot leven komen uit de dood, opnieuw geboren worden - waar we het hier over hebben. Voor de calvinist gaat de wedergeboorte vooraf aan het geloof. Voor alle andere vormen van theologie, met

inbegrip van vormen die het calvinisme met honderden jaren voorafgaan, gaat het geloof vooraf aan de wedergeboorte. Sterker nog, geloof maakt wedergeboorte mogelijk, terwijl voor de calvinist wedergeboorte geloof mogelijk maakt. Want voor de calvinist geldt: als je niet wedergeboren bent, ben je dood in die zin dat je niets kunt doen. Je kunt je niet bekeren, je kunt niet geloven, je kunt geen enkele beweging richting God maken, je kunt God zelfs niet zoeken. Dat is wat totale verdorvenheid betekent binnen het calvinisme. En dat is waarom ze komen tot onvoorwaardelijke uitverkiezing, het tweede punt. Totale verdorvenheid is het eerste punt.

Onvoorwaardelijke uitverkiezing betekent dat God ervoor moet kiezen om sommige mensen te behouden, maar dat Hij dat niet kan doen op basis van iets wat zij zullen doen, want ze zijn dood. Ze kunnen niets doen. Dus moet Hij eenzijdig ervoor kiezen om sommigen van deze mensen tot leven te brengen, zodat ze kunnen geloven. En omdat Hij dat niet voor iedereen doet, maakt Hij een keuze wie Hij dat wel en wie Hij dat niet zal laten doen. En Hij doet dat niet op basis van iets wat Hij in hen ziet, want er is niets in hen te zien. Ze zijn dood. En daarom is het onvoorwaardelijk.

Dit idee dat de wedergeboorte aan het geloof vooraf moet gaan, ligt dus in de kern van het calvinistische denken. Terwijl niet-calvinistische theologie leert dat ieder mens kan geloven of zich kan bekeren. En als ze dat zouden doen, zouden ze leven hebben. Ze zouden wedergeboren worden als gevolg van geloven en zich bekeren.

10

Geloof gaat aan wedergeboorte vooraf

Ik heb geprobeerd dit allemaal duidelijk te maken. Wanneer we Johannes lezen, of een andere passage in de Bijbel over het onderwerp van wedergeboorte, van tot leven komen, of van het ontvangen van eeuwig leven terwijl je eerder dood was, dan zul je zien dat alle passages in de Bijbel erop wijzen dat je wedergeboren wordt als gevolg van geloven. En dit is er een van. Dit is de passage waarin Jezus het duidelijkst spreekt over het hele onderwerp van wedergeboorte.

En het laatste wat we Nicodemus hoorden zeggen was:

Nicodemus antwoordde en zei tegen Hem: Hoe kunnen deze dingen gebeuren?

JOHANNES 3:9

Dat wil zeggen: hoe kan een mens opnieuw geboren worden? Nu had Jezus kunnen zeggen, als Hij dat had gedacht: nou, een mens kan dat niet. Er is niets wat jij kunt doen om opnieuw geboren te worden. Dit is gewoon de soevereine voorzienigheid van God ten aanzien van de uitverkorenen. Als jij toevallig uitverkoren bent, dan zul je opnieuw geboren worden. Als je niet uitverkoren bent, kun je het net zo goed vergeten. Dan kan ik net zo goed niet tegen je praten. Dan kan ik net zo goed tegen een steen praten. Want jij kunt je net zo min bekeren als een steen dat kan, als je niet uitverkoren bent.

Maar zo zei Jezus het niet. Jezus zei — laat ik het zo zeggen. Herinner je je nog dat Mozes een slang op de paal zette? Je weet nog wel: iedereen die door een slang gebeten was en stervende was, kon naar die slang kijken en genezen worden. Nou, zo is het ook.

opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

JOHANNES 3:15

Niet: wie leeft, zal geloven. Niet: wie God als eerste levend maakt, krijgt vervolgens het vermogen om te geloven. Maar juist: wie in Hem gelooft, zal vervolgens, als gevolg van het geloven, leven, leven ontvangen — met andere woorden, opnieuw geboren worden.

Hij beantwoordt dus de vraag: hoe kan dit? En het antwoord is: gewoon door te geloven. Als jij gelooft in de Messias, de Zoon des mensen die verhoogd zal worden, dan zul je dit nieuwe leven hebben, dit eeuwige leven dat begint met wedergeboren te worden, dat begint met opnieuw geboren te worden.

Dit is natuurlijk de consequente leer door heel de Schrift heen. Er is nergens in de Bijbel een plaats die zegt: als je tot leven komt, zul je geloven. Maar er zijn veel plaatsen die zeggen: als je gelooft, zul je tot leven komen. En dat geloof voorafgaat aan

wedergeboorte is een feit dat op zichzelf de hele discussie beslecht voor iedereen die, denk ik, geen agenda heeft in deze kwestie en gewoon wil zien wat de Schrift leert. Als je kijkt naar Johannes hoofdstuk 20, vers 31, zegt Johannes:

maar deze zijn beschreven, opdat u gelooft dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, en opdat u, door te geloven, het leven zult hebben in Zijn Naam.

JOHANNES 20:31

Dat wil zeggen: hij probeert mensen tot het punt te brengen dat ze geloven, want dan, als je gelooft, kun je leven hebben. Geloven betekent dat je, als gevolg van het geloven, leven zult hebben door Zijn naam. Dus nogmaals, het leven komt als gevolg van het geloven. Het geloven komt niet voort uit het feit dat je van tevoren eenzijdig levend gemaakt bent, want daarvoor zou je onvoorwaardelijk uitverkoren moeten zijn.

11

Kolossenzen 2: vergeving vóór wedergeboorte

In Kolossenzen hoofdstuk 2 kunnen we net zo goed kijken of Paulus en Jezus op één lijn zitten. Ik denk van wel. In vers 13 zegt Paulus:

En Hij heeft u, toen u dood was in de overtredingen en het onbesneden zijn van uw vlees, samen met Hem levend gemaakt door u al uw overtredingen te vergeven,

KOLOSSENZEN 2:13

Dat wil zeggen — dat was wat ze waren. Ze waren dood geweest in hun overtredingen en zonden.

Die laatste zinsnede staat in de Engelse vertaling in een vorm die voorafgaandheid uitdrukt — "nadat Hij u vergeven had" — en dat betekent dat het gebeurde vóóordat Hij je levend maakte. Hij heeft je levend gemaakt, nadat Hij je eerst vergeven had. Hoe

ben je vergeven? We worden toch gerechtvaardigd door geloof? Is dat niet de hele leer van de Schrift — rechtvaardiging door geloof? Als je vergeven bent, is dat omdat je geloof had.

En hij geloofde in de HEERE, en Die rekende hem dat tot gerechtigheid.

GENESIS 15:6

Jij bent natuurlijk vergeven vanwege jouw geloof, zoals Abraham, zoals David, zoals Paulus overal betoogt dat wij dat zijn.

Maar let op: hij zegt dat God ons levend heeft gemaakt uit de dood. Je was dood, maar Hij heeft je levend gemaakt samen met Hem, nadat — en het woord "nadat" betekent: nadat Hij je eerst al je overtredingen vergeven had. Dat betekent natuurlijk dat de transactie van vergeving plaatsvond vóór de transactie van wedergeboorte. Ik geloof dat het in wezen gelijktijdig is, maar Paulus zegt dat de wedergeboorte het gevolg is van de vergeving. Omdat God je vergeven heeft, omdat je geloofde, heeft Hij je vervolgens weer levend gemaakt.

Ik hoef niet eindeloos door te gaan. Je zou gewoon kunnen zeggen: kijk je naar welke Schriftplaats dan ook over wedergeboorte, over tot leven komen uit de dood, in elk geval wordt gezegd dat het het resultaat is van geloof, niet de oorzaak van geloof. En zo is Jezus de eerste die dit punt naar voren brengt wanneer Hij met Nicodemus spreekt. Hoe kan ik opnieuw geboren worden? Hoe kan ik wedergeboren worden? Jezus zegt niet: nou, het hangt er allemaal van af of je uitverkoren bent of niet voordat je ooit geboren wordt, misschien kan het, misschien kan het niet. Hij zei: nee,

12

Wie spreekt in vers 16-21: Jezus of Johannes?

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

JOHANNES 3:16

zal dit leven ontvangen dat komt door wedergeboorte. Wie dan ook. Die in Hem gelooft. Dat is wat Jezus zegt. Wie in Hem gelooft, zal niet verloren gaan.

Naar mijn eigen inzicht is Johannes de schrijver, en spreekt Jezus vanaf dit punt niet meer, maar geeft Johannes commentaar op basis van dit gesprek dat hij had met Nicodemus, in de verzen 16 tot en met 21. Dat de New King James en veel vertalingen al die verzen binnen de aanhalingstekens houden, alsof Jezus nog steeds aan het woord is, is een punt waarover de vertalers en ik van mening zouden verschillen.

Dus nadat Jezus gesproken had over dat ieder die in Hem gelooft niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft, pakt Johannes die draad op in vers 16, denk ik, en zegt:

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. Want God heeft Zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou veroordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar wie niet gelooft, is al veroordeeld, omdat hij niet geloofd heeft in de Naam van de eniggeboren Zoon van God. En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liefgehad, meer dan het licht, want hun werken waren slecht. Want ieder die kwaad doet, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet ontmaskerd worden. Maar wie de waarheid doet, komt tot het licht, opdat van zijn werken openbaar wordt dat ze in God gedaan zijn.

JOHANNES 3:16-21

13

Argumenten voor Johannes als auteur

Zoals ik al zei, zijn er redenen waarom ik persoonlijk denk dat dit Johannes is in plaats van Jezus die blijft spreken. Het feit dat de term "God" zo vaak wordt gebruikt in plaats van "de Vader" is er een — geen van deze verzen verwijst naar de Vader, maar het woord "God" wordt keer op keer gebruikt. Ook spreekt hij over het licht op dezelfde manier als Johannes deed in de proloog van het Evangelie, en in grote mate in de brieven van Johannes. Maar natuurlijk zou men kunnen beweren dat Jezus deze termen hier gebruikte en dat Johannes ze van Hem overnam. Dat is een mogelijkheid. Johannes is zeker beïnvloed door wat hij Jezus hoorde zeggen over deze dingen, maar het materiaal in de verzen 16 tot en met 21, vooral 17 tot en met 21, lijkt niet direct relevant te zijn voor de zorgen van Nicodemus.

Nicodemus was niet een van die mensen die het licht haatten. Hij kwam tot het licht. Hij wist dat Jezus iets bijzonders was, en dus benaderde hij Hem. Nu, deze verzen spreken over mensen die tot het licht komen omdat hun daden waarachtige daden zijn, en dan zijn er mensen die dat niet doen. Het is meer een soort veralgemening van de keuze die mensen moeten maken, die Johannes misschien maakt voor zijn lezers. Er zou geen echte directe reden voor hem zijn geweest om deze dingen tegen Nicodemus te zeggen, die zichzelf al had laten zien als iemand die tot het licht komt. Jezus zou gewoon in het algemeen kunnen spreken over mensen die er niet bij waren, die het licht haten. Maar het zou geen essentieel onderdeel zijn van wat Hij, denk ik, communiceert tussen Zichzelf en Nicodemus. Hoe dan ook, of Jezus het nu zei of Johannes, het is ware theologie, en dus zullen we ons gewoon bezighouden met de inhoud ervan in plaats van ons al te veel zorgen te maken over wie het gezegd heeft.

14

Johannes 3:16 en de betekenis van 'eniggeboren'

Nu, Johannes 3:16 was ooit het bekendste vers in de Bijbel. Ik zeg 'ooit' omdat ik denk dat een ander vers sindsdien bekender is geworden in de moderne tijd, vooral onder ongelovigen. En dat zou Matteüs 7:1 zijn:

Oordeel niet, opdat u niet geoordeeld wordt;

MATTHEÛS 7:1

Ik denk dat dat vers in de moderne tijd het meest geciteerde vers is. Maar Johannes 3:16 was vroeger het bekendste vers, en het is een goede samenvatting van het Evangelie van Johannes en eigenlijk van de boodschap van de Bijbel als geheel. Het is niet altijd zo dat je één vers kunt vinden dat alle hoofdthema's van een boek samenvat, want Johannes had het boek natuurlijk niet eens in verzen ingedeeld. Het is dus niet zo dat hij dacht: ik ga één vers bedenken dat mensen voor altijd zullen aanhalen als samenvatting van dit geheel. Maar het is gewoon een geweldig vers in dit opzicht, omdat het spreekt over de liefde van God voor de wereld, wat de drijfveer is achter alles wat God doet in Zijn omgang met de mensheid. Daarom riep Hij Abraham. Daarom riep Hij Israël uit Egypte. Daarom zond Hij Zijn Zoon, omdat Hij om de wereld gaf. En door het zaad van Abraham, Christus, zou Hij uiteindelijk alle volken van de wereld zegenen. Elk geslacht van de aarde zou gezegend worden door het zaad van Abraham, dat is Christus. Het is Gods liefde voor de hele wereld die Hem ertoe bracht dit te doen. En daarom zond Hij Zijn eniggeboren Zoon.

Zo staat het dus in de King James en de New King James vertaald. Moderne vertalingen gebruiken de term "only begotten" meestal niet, omdat dat eigenlijk niet de juiste vertaling is voor het woord monogenes. Het Griekse woord monogenes staat daar in plaats van "only begotten". In de oude tijd, in 1611, toen de King James vertaald werd, dachten Griekse geleerden dat monogenes verwant was aan het woord genea, oftewel verwekt of geboren. En mono betekent "alleen". Dus dachten ze dat "only begotten" de betekenis ervan was. Inmiddels weet men echter dat monogenes een andere etymologie heeft, en dat het meer de betekenis heeft van zoiets als "uniek" — niet zozeer "enig verwekt", maar "uniek". Op zich gaat het om dezelfde kwestie. Maar veel vertalingen — ik geloof dat de NIV de uitdrukking "one and only Son" gebruikt, zoiets. "De enige-in-zijn-soort Zoon." "De enige echte Zoon." Wij hebben het hier over de New King James, dus wij houden nog de bewoording van de King James aan. Er is volgens mij geen wezenlijk verschil. Het enige is dat de term, als hij inderdaad 'only begotten Son' zou betekenen, niet absoluut opgevat kan worden. Want God heeft immers ook ons verwekt, zegt de Bijbel. Wij zijn uit God geboren. Petrus zegt:

Geprezen zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons, overeenkomstig Zijn grote barmhartigheid, opnieuw geboren deed worden tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden,

1 PETRUS 1:3

Dus zijn wij ook verwekte zonen. In die zin is Jezus niet de enige Zoon die God ooit verwekt heeft, maar Hij is de unieke Zoon. Hij is niet zoals enige andere zoon. Hij is de enige Zoon van Zijn soort, en dat is wat het woord monogenes hier betekent.

15

Wat betekent 'verloren gaan' (apollumi)?

Verloren gaan — wat betekent dat eigenlijk? Er staat hier in het Grieks steeds hetzelfde woord: apollumi. God zond Jezus opdat mensen niet verloren zouden hoeven te gaan, en wie in Hem gelooft, zal niet verloren gaan. Maar wat houdt dat in? Welnu, dat Griekse woord betekent een aantal dingen. Soms wordt het vertaald met "sterven". Soms met "vernietigd worden". Soms met "kwijtraken" of "verloren zijn". En soms met "verloren gaan". En er zijn nog verschillende andere betekenissen. Maar bijvoorbeeld, wanneer de Bijbel het heeft over het verloren schaap, gaat de herder eropuit en haalt het terug — daar staat hetzelfde woord, en daar is het vertaald met "verloren". Het schaap was verloren gegaan. Toen de vader van de verloren zoon zei:

Want deze, mijn zoon, was dood en is weer levend geworden. En hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen vrolijk te zijn.

LUKAS 15:24

stond daar voor "verloren" in het Grieks hetzelfde woord als hier.

Is dat het lot van mensen die geen gelovigen zijn — dat ze vernietigd worden, dat ze gewoon verloren gaan? Wij hebben een veel verder ontwikkelde theologie gekregen over het uiteindelijke oordeel over zondaars, die door de eeuwen heen tot ons gekomen is, en die inhoudt dat ze natuurlijk niet echt volledig vernietigd worden. Ze worden als het ware voor altijd en eeuwig in leven gehouden in een folterkamer die hel

genoemd wordt. En zeker, het idee dat er een hel is, is bijbels. Er is een poel van vuur. Na het oordeel worden zij van wie de namen niet geschreven gevonden worden in het boek des levens, in de poel van vuur geworpen. Maar het debat tegenwoordig is: wat gebeurt er dan? Misschien wist je niet dat daarover gedebatteerd wordt. Als je mijn programma al lang genoeg volgt, weet je het wel, want mensen blijven me ernaar vragen en ik blijf erover spreken. Maar er is discussie onder evangelischen. Er zijn heel veel boeken geschreven vanuit verschillende posities — allemaal door evangelischen, niet door liberalen of ongelovigen. Het gaat om mensen die in de Bijbel geloven, die alle evangelische kenmerken aanhangen, en die hetzelfde evangelie geloven als jij en ik. Maar er zijn er die geloven dat wat er gebeurt wanneer mensen in de poel van vuur geworpen worden, is dat ze voor altijd en eeuwig gepijnigd worden, zonder verlichting en zonder einde. Anderen geloven dat wanneer ze in de poel van vuur geworpen worden, ze verloren gaan.

Ze worden vernietigd. Ze worden uitgewist. Ze bestaan na verloop van tijd hoe dan ook niet meer. En weer anderen geloven dat wanneer ze in de poel van vuur geworpen worden, ze verloren zijn — maar zoals het schaap of de verloren zoon verloren was en later teruggevonden werd. Wanneer een herder een verloren schaap heeft, gaat hij erachteraan totdat hij het terugkrijgt. Zoals zijn vader zei:

De verloren zoon was verloren en dood, maar hij was nu gevonden en levend. Verloren gaan betekent dus, in ieder geval bij sommige gebruikswijzen in de Bijbel, niet per se een onomkeerbare toestand. Het woord klinkt in het Engels alsof dat wel zo is, maar omdat hetzelfde Griekse woord ook gewoon "verloren zijn" kan betekenen, met de mogelijkheid van herstel, geloven sommigen dat wie verloren gaat, als het ware, wie verloren is in de poel van vuur, niet noodzakelijk voor altijd verloren is — dat God misschien sommigen van hen zelfs daaruit kan terughalen. Sommigen zouden zelfs zeggen: allemaal. Dit zijn dus de verschillende opvattingen die hierover rondgaan.

Eén ding dat ik zou willen zeggen, is dat als het traditionele standpunt juist is — dat mensen voor eeuwig en altijd gepijnigd worden — Jezus dat hier niet vermeldt. God vermeldt het niet in het Oude Testament. En er zijn eigenlijk maar een paar plaatsen in de Bijbel met bewoordingen die daarop lijken. Dus het is moeilijk te zeggen. Maar het interessante is dat Jezus kennelijk niet de behoefte voelde om uit te leggen wat 'verloren gaan' betekent. Hij liet het dubbelzinnige begrip 'verloren gaan' dubbelzinnig. Wat er ook met mensen gebeurt die niet geloven, ze zullen verloren

gaan. Wat betekent dat? Waarom wil je dat weten? Ga je de kosten berekenen en beslissen of je dat wel of niet wilt? Wil je verloren gaan? Ik ga dat niet echt voor je uiteenzetten, want dat is geen optie die ik voor je openlaat. Ik roep je op om een gelovige te zijn. De roeping van God is om in Christus te geloven en behouden te worden en niet verloren te gaan.

Dus wat er gebeurt met wie verloren gaat, blijft in de meeste gevallen ongespecificeerd. En we hebben een morbide nieuwsgierigheid naar wat er gebeurt als mensen niet tot Christus komen. Wat wordt hun straf? Nou, blijkbaar is dat niet iets waarvan God vond dat Hij het gewoon in ondubbelzinnige bewoordingen moest uiteenzetten. Als je denkt van wel, dan denk je waarschijnlijk niet aan alle passages die relevant zijn voor dit onderwerp. Dus wat er ook gebeurt met degenen die niet geloven — ze gaan verloren, wat dat ook moge betekenen — maar zij hebben eeuwig leven.

16

De betekenis van eeuwig leven (aionios)

Nu betekent het woord eeuwig, *aionios* in het Grieks, 'tot in de eeuw' of 'behorend tot een eeuw'. Sommige vertalers zouden het vertalen als 'eeuwdurend', alsof het door de eeuwen heen blijft bestaan. Maar veel vertalers denken dat het gewoon van het woord 'eeuw' komt. *Aion* betekent eeuw, en het woord *aionios* betekent 'van de eeuw' of 'van een eeuw'. Wat betreft het leven waarover hier gesproken wordt: net als bij veel andere dingen die eeuwig of altijd durend genoemd worden, heeft de betekenis van *aionios* niet per se de betekenis van eeuwig of eindeloos. Toch kan het in sommige gevallen wel iets beschrijven dat eindeloos is. Maar de betekenis van het woord zelf is 'behorend tot de eeuw', de messiaanse eeuw. Wie in Hem gelooft, zal het leven hebben dat behoort tot de eeuw van de Messias. Nu blijkt dat dat eindeloos leven is, dus daar hebben we geen probleem mee. Ik heb geen probleem met de uitdrukking 'eeuwig leven', omdat het leven van de eeuw in dit geval iets is dat onophoudelijk is.

Maar niet alles in de Bijbel dat *aionios* genoemd wordt, is eindeloos. Het overeenkomstige woord in het Hebreeuws is *olam*. Dat wordt in de Griekse Septuaginta van het Oude Testament vertaald als *aionios*. Maar *olam* wordt in onze Engelse Bijbel ook op veel plaatsen vertaald als eeuwig of altijd durend. Maar het verwijst in veel gevallen ook naar dingen die tijdelijk zijn, in elk geval niet eeuwig.

Zoals dat de lampen van de tabernakel eeuwig moesten blijven branden. Maar die zijn natuurlijk niet eens eeuwig wat hun materiaal betreft. Het is duidelijk een beeldspraak. Dus niet elke keer dat je het woord *aionios* tegenkomt, betekent het eeuwig. Maar in het geval van dit leven kan het dat wel betekenen, omdat het eeuwig is. Het is eindeloos. Dat weten we omdat Jezus elders, in Johannes 11, zei:

en ieder die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid.
Geloof u dat?

JOHANNES 11:26

En dat zou wijzen op een eindeloos leven. Dus hoewel het woord *aionios*, eeuwig, hier niet per se eeuwig hoeft te betekenen, wordt het leven waarover Hij het heeft, elders inderdaad bevestigd als eeuwig.

17

Vers 17-18: geloven of niet geloven

Want God heeft Zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou veroordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden.

JOHANNES 3:17

Hij hoefde dat niet te doen. De wereld is al veroordeeld. Hij kwam om die toestand te verhelpen, opdat de wereld door Hem behouden zou worden.

Wie in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar wie niet gelooft, is al veroordeeld, omdat hij niet geloofd heeft in de Naam van de eniggeboren Zoon van God.

JOHANNES 3:18

Nu klinkt een vers als dit alsof het alle mensen in twee categorieën indeelt. Iedereen op aarde gelooft ofwel in Hem, ofwel niet. Het klinkt alsof er geen derde mogelijkheid is. En zij die in Hem geloven, moeten natuurlijk mensen zijn die van Hem gehoord hebben, het evangelie gehoord hebben, en hun geloof op Hem gevestigd hebben. Dus

zij die niet in Hem geloven, zouden, ogenschijnlijk volgens deze tweedeling, niet alleen mensen zijn die het evangelie gehoord hebben en het niet geloven, maar ook mensen die het evangelie nooit gehoord hebben, omdat zij het ook niet geloven. Wie niet gelooft wordt tegenover wie wel gelooft geplaatst. En op basis hiervan hebben veel evangelicalen altijd aangenomen dat het lot van hen die het evangelie nooit horen, moet zijn dat zij verloren gaan, samen met hen die het evangelie wél horen en het verwerpen. Want er zijn maar twee categorieën: zij die geloven en zij die niet geloven. Het is duidelijk dat niemand gelooft tenzij hij het gehoord heeft, maar van hen die niet geloven, hebben sommigen het wel gehoord en anderen niet, en toch geloven ze het niet, om welke reden dan ook. Maar we weten allemaal intuïtief dat er een verschil is tussen iemand die niet gelooft terwijl hij het wél gehoord heeft, en iemand die niet gelooft alleen omdat hij het niet weet, omdat hij het nooit gehoord heeft.

18

Het licht kwam: waarom mensen veroordeeld worden

En dus verduidelijkt Jezus wat Hij bedoelt wanneer Hij zegt dat wie niet gelooft, veroordeeld wordt. Hij zegt in vers 19:

En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liefgehad, meer dan het licht, want hun werken waren slecht.

JOHANNES 3:19

Dus dit gaat niet over hoeveel informatie ze hebben ontvangen, het gaat over wat ze liefhebben. Ze houden van de duisternis. Dit gaat niet over mensen die nooit enig licht hebben gehad, maar over mensen die licht hebben gehad. Hij heeft het niet over mensen die niet gehoord hebben, maar over mensen die wel gehoord hebben. Ze worden veroordeeld, zegt Hij, omdat het licht tot hen gekomen is en ze hielden niet van het licht. Het was hun gerichtheid, het was hun houding van haat tegenover het licht, die hen veroordeelt. Dit is de veroordeling, zei Hij, niet dat ze in duisternis waren en nooit enig licht zagen, maar veeleer dat het licht tot hen kwam en zij het verwierpen.

Het lijkt er dus op dat wanneer Jezus zegt dat wie niet gelooft, veroordeeld is, en Hij vervolgens uitlegt over welke veroordeling Hij het heeft, Hij het heeft over mensen die gehoord hebben. De twee categorieën die Hij in vers 18 noemt, hij die gelooft en hij die niet gelooft, verwijzen in beide gevallen naar mensen die de boodschap horen. Sommigen geloven en sommigen geloven niet. Dat wil zeggen, sommigen nemen het aan en sommigen verwerpen het. En Hij legt uit waar Hij het over heeft, want in het volgende vers — dit bedoel ik met de veroordeling — is het licht tot deze mensen gekomen, maar ze willen het licht niet. Hun daden waren slecht. Ze willen niet naar het licht komen. Ze haten het licht. Ze houden van de duisternis.

Want ieder die kwaad doet, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet ontmaskerd worden. Maar wie de waarheid doet, komt tot het licht, opdat van zijn werken openbaar wordt dat ze in God gedaan zijn.

JOHANNES 3:20-21

Dit geeft aan dat er eigenlijk twee houdingen tegenover het licht zijn: haat en liefde, verwelkoming en afwijzing. Sommige mensen wijzen het licht af en sommige mensen verwelkomen het licht. Sommige mensen houden van de duisternis en anderen houden van het licht. Nu beschrijven deze omschrijvingen natuurlijk niet mensen in termen van dat God hen aanneemt omdat ze deze informatie hebben, en dat Hij deze mensen niet aanneemt omdat ze die informatie niet hebben. Hij heeft het niet over het verschil tussen wel of geen informatie hebben. Al deze mensen hebben de informatie; al deze mensen — het licht is tot hen gekomen. Dat is het uitgangspunt van Zijn betoog. Het licht is in de wereld gekomen, en sommige mensen komen tot het licht. Andere mensen haten het licht. Ze trekken zich terug in de duisternis omdat ze niet willen dat het licht blootlegt wat ze doen. Met andere woorden, deze verzen zeggen helemaal niets over mensen die nooit licht tot hen hebben zien komen.

19

Iedereen heeft licht: algemene openbaring

Nu hebben we anderzijds wel eens gewezen op het feit dat iedereen een soort licht heeft. En Johannes heeft dit gezegd in Johannes 1:9, in de proloog. Hij zegt dat

Dit was het waarachtige licht, dat in de wereld komt en ieder mens verlicht.

JOHANNES 1:9

Dus iedereen heeft enig licht, en Johannes zegt dat het licht dat ze hebben Jezus is. Hij is dat ware licht dat iedereen verlicht. Sommige mensen hebben dus duidelijk nooit van Jezus gehoord, maar dat betekent niet dat ze geen licht hebben. Ze hebben een soort licht, en of het nu simpelweg het licht van een innerlijk geweten is van goed en kwaad, dat is beter dan volledig in het duister te zijn.

Bedenk dat Jezus tegen de Farizeeën zei in Johannes hoofdstuk 9:

Jezus zei tegen hen: Als u blind was, zou u geen zonde hebben, maar nu u zegt: Wij zien, zo blijft dan uw zonde.

JOHANNES 9:41

Maar je bent niet blind. Als je enig licht hebt, ben je verantwoordelijk voor dat licht. En dat is prima, want dat is niet bedreigend voor jou — als je enig licht hebt, houd je van het licht. Als iemand goed zou reageren op veel licht, zal hij ook goed reageren op een klein beetje licht. Er zijn mensen die nooit zoveel licht hebben gehad als wij. Ze horen het evangelie nooit gepresenteerd zoals wij het horen, zoals wij het lezen. Wij zijn geboren en geplaatst op een plek waar we het grote voorrecht hebben het evangelie te horen. Andere mensen bevinden zich ergens waar ze dat niet kunnen, maar dat betekent niet dat ze geen licht hebben. Jezus verlicht iedereen die in de wereld komt, ieder mens. En dus heeft ieder mens, zelfs in de donkerste jungles, enig licht dat God hem geeft. En hij zal veroordeeld worden als hij zich van dat licht heeft afgekeerd, als hij het kwade liefheeft en daarom probeert dat licht te onderdrukken dat God hem gegeven heeft, of het nu enkel geweten is, of dat het meer filosofisch is omdat hij ziet dat de hemelen de heerlijkheid van God verkondigen. Hij weet dat er ergens een soort grote geest moet zijn, of wat dan ook. Hij weet niet wie het is. Hij heeft nooit van onze God gehoord, nooit van Jezus gehoord. Maar er komt een soort licht tot hem. Hij is niet volledig zonder enig licht. Het mag een heel zwak licht zijn en een heel vaag licht. Het zou zelfs een beetje van kleur kunnen afwijken. Maar als hij zegt: ik wil dat licht, ik wil dat mijn leven overeenstemt met dat licht, dan is hij als degene die vers 21 noemt.

20

Waarom evangelisatie als er al licht is?

Maar als iemand, zelfs met het zwakke licht dat hij heeft, dat licht haat en toch voor het kwade kiest, dan is hij als de persoon in vers 20.

Want ieder die kwaad doet, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet ontmaskerd worden.

JOHANNES 3:20

Iedereen reageert op de een of andere manier op het licht dat hij heeft.

Als mensen het evangelie hebben horen prediken, dan is dat veel licht, en iemand die dat licht verwerpt is uitermate schuldig, omdat dat licht heel helder is, heel duidelijk. Aan de andere kant leven sommige mensen in landen waar het evangelie al lang gepredikt wordt, maar waar het licht niet zo helder is, omdat de mensen die het evangelie prediken het verkeerd voorstellen. Die zijn er zeker. Stel je voor dat je opgroeide in de Middeleeuwen in Europa, en de enige kerk was de middeleeuwse rooms-katholieke kerk, en in die tijd sliepen de pausen soms met vrouwen, pleegden overspel en verwekten kinderen, en waren gewoon uit op geld — corrupte mannen. En dat is de enige persoon van wie je ooit over God hebt gehoord. Dan zou je er weleens slechter aan toe kunnen zijn dan iemand die nog nooit van Jezus heeft gehoord, want jij denkt misschien dat je weet wie Jezus is, en het is eigenlijk een slecht beeld. Nou, die mensen hebben misschien niet zoveel licht. Je denkt dan: nou, zij leven in een christelijk land. Maar wat voor beeld van Jezus is hun eigenlijk gegeven?

Wij kunnen niet oordelen. Ik denk dat het hierop neerkomt: wij kunnen niet oordelen wie God geschikt zal achten om te redden en wie niet, omdat wij niet kunnen zien hoeveel licht zij werkelijk hebben. God weet hoeveel licht zij hebben. Wij weten niet welke mate van verantwoordelijkheid zij dragen, maar God weet dat volkomen goed.

En nu zou iemand kunnen zeggen: maar suggereer je dan dat sommige mensen die het evangelie nooit gehoord hebben, misschien toch behouden kunnen worden omdat God zag dat zij gunstig reageerden op het licht dat zij hadden? Nou, ik zeg dat dat mij zeker een mogelijkheid lijkt. Het klinkt alsof wat Jezus leert daar zeker ruimte voor kan laten. Maar wat als dat waar is? Betekent dat dan dat we hun het evangelie niet

zouden moeten gaan prediken? Waarom zouden we ons leven geven om mensen te bereiken die, zonder dat wij hen bereiken, misschien toch behouden zouden kunnen worden? Wel, zij kunnen niet behouden worden. Ze zouden misschien naar de hemel kunnen gaan, maar dat is niet wat behoud in de Bijbel is. Behoud is niet naar de hemel gaan. Nergens in de Bijbel wordt behoud beschreven als naar de hemel gaan. Behoud is hersteld worden in een relatie met God en in staat zijn om het doel te vervullen waarvoor God je gemaakt heeft, inclusief de hemel. Maar de hemel is alleen maar wat er hierna gebeurt. Ons gebed is dat Gods wil op aarde gedaan wordt, zoals in de hemel.

En bij een man die in de jungle leeft en nooit van Christus hoort — het is mogelijk dat, als hij goed reageert op het licht dat hij heeft, God in het laatste oordeel zal zeggen: Weet je, Ik zie jou niet als Mijn vijand. Ik zie jou als iemand die het licht echt wilde. Jij had gewoon niet het geluk om veel licht te hebben. Dus dat zal Ik in overweging nemen. En misschien gaat die man niet naar de hel, maar zijn hele leven is verspilld. Zijn hele leven is geleefd zonder Jezus te kennen, zonder te leven tot eer van God. Gods wil geschiedt niet op aarde in zijn leven, zoals in de hemel. En dat is ons doel.

We zijn altijd zo gericht op de hemel, dat we bijna denken dat we mensen alleen kunnen evangeliseren als we onszelf ervan overtuigen dat zij zonder ons nooit naar de hemel zullen gaan. Nou, ik weet niet of er een manier is waarop ze dat wel of niet zullen doen. Maar dit weet ik wel: dat is niet waardoor we gemotiveerd zouden moeten worden. We moeten gemotiveerd worden door de heerlijkheid van God. Als mensen Jezus niet kennen, kunnen ze God niet verheerlijken in hun leven. Ze kunnen Jezus niet gehoorzamen als ze niets van Hem weten. Ze kunnen niet bevrijd worden van hun zondige gebondenheid als ze Jezus niet kennen. Ze zullen hun leven leiden in duisternis en zonde en frustratie en gebondenheid, omdat ze niet Degene hebben die hen daarvan kan bevrijden. Maar ondanks al die negativiteit zou God hen toch zo kunnen zien: als iemand die zo goed mogelijk reageert op het licht dat hij heeft. Iemand die het licht niet haat, de duisternis niet liefheeft, en niet probeert zich voor God te verbergen. En wie weet, misschien worden ze niet veroordeeld. De veroordeling is dat er licht tot mensen komt en dat zij het haten. Dat is wat Jezus zei dat mensen veroordeelt.

21

Jezus laat Zijn discipelen dopen

Daarna ging Jezus met Zijn discipelen naar het Judeese land en verbleef daar met hen en doopte.

JOHANNES 3:22

Ze waren toen al in Jeruzalem, wat in Judea ligt. Maar ze gingen de stad uit, naar het gebied van het platteland van Judea, blijkbaar, en de dorpen daar.

Eigenlijk staat er niet dat Hij doopte, er staat alleen: en doopte. Jezus is het onderwerp van de zin, maar we weten uit wat Johannes ons in hoofdstuk 4 vertelt, dat Jezus niet persoonlijk doopte. Hij machtigde Zijn discipelen om dat te doen. Het Evangelie van Johannes is het enige Evangelie dat vermeldt dat Jezus doopte. Alle evangeliën vermelden dat Johannes doopte, en dat Johannes Jezus doopte. Maar geen enkel ander evangelie vermeldt dat Jezus ooit mensen doopte. En dan vertelt Johannes ons dat Jezus het niet Zelf deed, maar dat Hij het deed door Zijn discipelen. Dat is wat we zien in Johannes 4:2. Daar staat:

— hoewel Jezus Zelf niet doopte, maar Zijn discipelen —

JOHANNES 4:2

Maar wat betekende het dat Jezus doopte? Blijkbaar zette Hij gewoon de bediening van Johannes de Doper voort en breidde die uit. Het is niet waarschijnlijk dat de doop die Jezus hier via Zijn discipelen liet uitvoeren, al de volledige betekenis had die de christelijke doop later zou krijgen, want de christelijke doop is van een ander type dan de doop van Johannes. Denk eraan: Paulus ontmoette in Handelingen 19 een groep van ongeveer twaalf mannen in Efeze. Zij waren al gedoopt met de doop van Johannes, maar dat was geen christelijke doop. Paulus vertelde hun over Christus, en toen wilden ze gedoopt worden in de naam van Jezus, als christenen. Hoogstwaarschijnlijk zag Jezus Zichzelf op dit moment -- in ieder geval wat Zijn doopwerk betreft -- gewoon als een voortzetting van wat Johannes deed, hetzelfde soort doop. We weten waarschijnlijk niet hoe lang Jezus daarmee doorging.

22

Dispuut over reiniging en Jezus' bediening

Maar het werd een onderwerp van gesprek tussen de discipelen van Johannes en enkele Joden die niet vriendelijk tegenover hen stonden. Want er staat:

Maar ook Johannes doopte in Enon bij Salim, omdat daar veel water was; en de mensen kwamen daar en werden gedoopt,

JOHANNES 3:23

Dat klinkt alsof onderdompeling de methode was die ze gebruikten. Ik weet niet of je veel water nodig hebt om te besprenkelen. Je kiest een plaats om te dopen omdat er veel water is; dan heb je toch meer dan een klein beetje nodig. En er staat:

Maar ook Johannes doopte in Enon bij Salim, omdat daar veel water was; en de mensen kwamen daar en werden gedoopt, want Johannes was nog niet in de gevangenis geworpen.

JOHANNES 3:23-24

Toen ontstond er een dispuut tussen enkele discipelen van Johannes en de Joden over reiniging. Reiniging verwijst hier naar de Joodse gewoonte om zich voortdurend te wassen om van ceremoniële onreinheid af te komen. Het was een ceremonieel ritueel. Het had niets te maken met echt fysiek schoon worden. Het ging erom dat men probeerde zich te ontdoen van ceremoniële verontreiniging, doordat men bijvoorbeeld iets onreins had aangeraakt of iets onreins had gegeten, of iets dergelijks. Dit was dus een gesprek tussen de discipelen van Johannes en een Jood of Joden - - sommige vertalingen zeggen Jood, andere zeggen Joden -- die met deze mannen in gesprek waren. Ze waren aan het redetwisten over het onderwerp van de Joodse reiniging.

Waarom zouden ze dat doen? Blijkbaar was de gelijkenis tussen de doop van Johannes en de Joodse wasgewoonte hun niet ontgaan, en ze bespraken waarschijnlijk in hoeverre wat Johannes deed wel of niet hetzelfde was, of de bediening van Johannes overlapte met wat de Joden al deden door middel van reiniging, of dat er een andere

betekenis achter zat. Ons wordt niet verteld wat de discussie precies inhield. Het was een dispuut. Er was dus onenigheid tussen de discipelen van Johannes en een Jood over de betekenis van deze doop.

En blijkbaar moet de Jood, in de loop van dat dispuut, tegen de discipelen van Johannes hebben gezegd: 'Wat maakt het eigenlijk uit wat hij doet? Die nieuwkomer Jezus doopt tegenwoordig immers meer mensen dan Johannes deed.' Dit was de eerste keer dat de discipelen van Johannes dat hoorden, en het verontrustte hen blijkbaar, en ze kwamen met die informatie naar Johannes toe.

23

Jaloezie onder Johannes' discipelen

Ze kwamen naar Johannes toe, vers 26, en zeiden tegen hem:

En zij gingen naar Johannes en zeiden tegen hem: Rabbi, Hij Die bij u was aan de overkant van de Jordaan, van Wie u getuigenis gaf, zie, Hij doopt en allen komen bij Hem.

JOHANNES 3:26

Ze waren blijkbaar bezorgd omdat ze hun lot hadden verbonden aan deze profeet Johannes. Hij was op een gegeven moment heel populair. De andere evangeliën vertellen ons dat heel Judea naar Johannes kwam om gedoopt te worden. Hij was zo bekend dat iedereen zijn naam kende. Iedereen kende Johannes de Doper.

Toen degenen die discipelen van Johannes werden zich aan hem verbonden, dachten ze dat hij de man was die voorop liep. Hij was misschien wel degene die het koninkrijk zou brengen. Misschien was hij de Messias, hoewel hij dat zelf ontkende. Hij was duidelijk iemand van grote betekenis. Hij veroorzaakte veel opschudding. Hij had de grootste megagemeente van de stad. En dus, als je je bij hem aansloot, als je op zijn team zat, als je een van zijn medewerkers was, dan bracht je jezelf in een positie van aanzien in de religieuze wereld, gezien wat er allemaal gebeurde. Je liep voorop.

Maar ineens vervaagde de populariteit van Johannes een beetje, en er was een andere gemeente aan de overkant van de straat die groter werd. Iedereen ging nu naar die andere man, Jezus, in plaats van naar Johannes.

En ik herinner me dat ik deel uitmaakte van de raad van oudsten van de Calvary Chapel in Santa Cruz. We hadden daar een behoorlijk grote groep Jezus-mensen, voor de grootte van de stad. Het was niet een van de grote Calvary Chapels, maar het was een respectabel aantal mensen dat kwam. En toen kwam er een andere kerk op. Er was een gemeenteplanting vanuit een gemeente in Los Angeles. Ze plantten een tak in Santa Cruz, en die kreeg veel publiciteit, en veel mensen gingen daar in plaats daarvan naartoe. Veel van onze mensen begonnen naar die kerk te gaan in plaats van naar ons.

En ik herinner me dat ik me, als leider in de gemeente, daar een beetje ongemakkelijk bij voelde, alsof we onze mensen kwijtraakten. Dat strookt eigenlijk niet met mijn filosofie. Ik vind niet dat het onze mensen zijn. Ik vind niet dat de gemeente iemand bezit. Jezus bezit hen, en als de schapen elders gevoed willen worden, zou dat voor de voorganger die ze verlaten geen reden tot klagen moeten zijn. Maar er zit toch een ego in. Er zit toch een bezorgdheid in. En je denkt: 'Wat vinden ze niet leuk aan ons?' En daar maak je je een beetje zorgen over. Zo is de menselijke natuur nu eenmaal. Het voelt een beetje als een belediging: je ging naar onze gemeente, en nu wil je naar hun gemeente gaan? Wat is er nu mis met ons? Maar weet je, de discipelen van Johannes voelden dat ook. En je zou denken dat Johannes ook in de verleiding zou zijn gekomen om dat te voelen. Maar Johannes had helemaal geen rivaliteit in zich. En dat is interessant, want hij was de grote gemeente.

Het is net als bij de gemeente van Bill Hybels, Willow Creek in Chicago — die was ooit de grootste gemeente van het land, ik geloof ergens in de jaren tachtig. Nu is Saddleback volgens mij de grootste gemeente van het land. En ik weet niet of dat lang zo zal blijven, want gemeenten veranderen voortdurend. Als je eenmaal voorganger bent geweest van de grootste gemeente van het land, krijg je veel publiciteit. Christianity Today interviewt je, je gezicht staat op de omslag, en iedereen kent je naam. En dan, een paar jaar later, is er iemand anders die die positie inneemt, de nieuwkomer. Hij heeft nu de grootste gemeente, en jij staat een beetje in zijn schaduw. Wanneer jij de grote man bent geweest en nu iemand anders die plek inneemt, is alle

aandacht van jou afgewend. Jij staat dan achter in de menigte naar die nieuwe man te kijken. Dat kan je ego aantasten en een beetje pijn doen, omdat je vleselijk bent. Het is een vleselijke zaak om zo jaloers te zijn, maar die verleiding is er wel.

En Johannes leek daar helemaal geen verleiding voor te voelen. Hij leek niet zo verleid te zijn, of hij bezweek er niet aan. Als hij het al voelde, dan was hij er absoluut niet mee bezig om zichzelf verkleind te zien worden. Sterker nog, hij zei dat het zo hoorde te zijn. En hij had de houding die elke dienaar zou moeten hebben: als God je heeft gebruikt, en nu neemt jouw belang af omdat God iemand anders meer gebruikt, als dat een goede zaak is, dan zou je dezelfde houding moeten hebben als Johannes had.

24

Johannes de Doper: de vriend van de Bruidegom

Wat was dat dan? In vers 27 zei Johannes:

Johannes antwoordde en zei: Een mens kan niets aannemen, als het hem niet uit de hemel gegeven is.

JOHANNES 3:27

Met andere woorden, toen mensen naar mij toe kwamen, was dat Gods gave aan mij. Nu gaan ze naar Hem — dat is Gods gave aan Hem. We moeten God gewoon zien in dit alles. We zijn hier niet in een touwtrekwedstrijd om de genegenheid van het publiek. God geeft Zijn volgelingen, Zijn schapen, aan welke herder Hij maar wil. Als Johannes hun herder was voor een tijdje, en nu is Jezus hun herder, dan zegt Johannes: nou, dat is wat God wil. Het zijn Gods schapen. Hij kan ze geven aan wie Hij maar wil.

U bent zelf mijn getuigen dat ik gezegd heb: Ik ben de Christus niet, maar ik ben voor Hem heen uitgezonden.

JOHANNES 3:28

Dus als ik niet de Messias ben, hoe zou ik dan kunnen hopen dat ze mijn volgelingen worden? Paulus zei hetzelfde toen hij aan de Korintheïers schreef, in 1 Korinthe 1.

Hij zegt:

Ik bedoel dit, dat ieder van u zegt: Ik ben van Paulus, ik van Apollos, ik van Kefas, en ik van Christus.

1 KORINTHE 1:12

Hij zegt:

Is Christus verdeeld? Is Paulus soms voor u gekruisigd? Of bent u in de naam van Paulus gedoopt?

1 KORINTHE 1:13

Hij zei:

Ik hoop niet dat jullie denken dat jullie gedoopt zijn in de naam van Paulus.

Met andere woorden: ik ben niet de Messias. Iedereen in Korinthe volgde Paulus toen hij daar voor het eerst was, want ze waren allemaal zijn bekeerlingen. Hij was de eerste christen die die stad bereikte. Elke christen in Korinthe was als het ware van Paulus, zijn schapen, toen Paulus daar achttien maanden was. Toen vertrok hij, en Apollos kwam, en sommige mensen mochten Apollos liever. Misschien begon zijn beweging groter te worden. Paulus zei: luister, er is geen rivaliteit tussen mij en Apollos.

Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft laten groeien.

1 KORINTHE 3:6

Want Gods medearbeiders zijn wij. Gods akker en Gods bouwwerk bent ú.

1 KORINTHE 3:9

En dus heeft Johannes de Doper ook die houding, ook al beginnen zijn volgelingen zich onzeker te voelen omdat hun beweging kleiner wordt en Jezus groter wordt. Hij zegt dat hij niet de Christus is, maar voor Hem uitgezonden is.

Wie de bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend van de Bruidegom, die erbij staat en hem hoort, verblijdt zich zeer over de stem van de Bruidegom. Deze blijdschap van mij nu is volkomen geworden. Hij moet meer worden, maar ik minder.

JOHANNES 3:29-30

En ik geloof dat het citaat daar zou moeten eindigen, hoewel de New King James het weer laat doorlopen tot het einde van het hoofdstuk. Ik denk dat het heel onwaarschijnlijk is dat Johannes de Doper al de rest van die dingen zegt. Ik denk dat dit het einde is van Johannes' woorden, en de laatste opgetekende woorden van Johannes de Doper in dit evangelie.

Hij zei dus: ik ben niet de bruidegom, ik ben de vriend van de bruidegom. Wat is de vriend van de bruidegom? Bij Joodse bruiloften in Judea was er een man, de getuige, die de vriend van de bruidegom werd genoemd. Hij was de koppelaar. Hij ging namens de bruidegom onderhandelen met de familie om de bruid zover te krijgen dat ze ermee instemde met die man te trouwen. Hij regelde de bruiloft. De vriend van de bruidegom deed al het werk, maar hij werkte niet voor zichzelf — hij werkte voor de bruidegom. De vriend van de bruidegom wilde de bruid niet voor zichzelf; hij wilde de bruid voor de bruidegom. Hij was gewoon de tussenpersoon, de koppelaar. Daarvoor was hij er. En Johannes zegt dat de vriend van de bruidegom de bruid niet krijgt. Natuurlijk gebeurde dat wel één keer, in het verhaal van Simson. De vriend van de bruidegom kreeg toen wél zijn vrouw, maar zo hoorde het niet te gaan. Simson heeft daarvoor een hoop mensen gedood. Dat was niet goed. En Johannes zegt: ik ben de vriend van de bruidegom. Jezus is de bruidegom. De mensen zijn de bruid. De bruid hoort niet naar de vriend van de bruidegom te gaan, maar naar de bruidegom zelf. Dus ik ben blij dat ik de vriend ben. Ik heb deze mensen aan Hem gekoppeld. Ik heb Hem aan hen aangewezen. Ik heb ze aan elkaar voorgesteld. Nu blijft er voor mij niets anders over dan af te nemen, om als het ware naar de achtergrond te verdwijnen.

Het zou geweldig zijn als elke voorganger zo weinig ego had in zijn bediening, dat het hem niet zou uitmaken als mensen ophouden naar hem te luisteren en naar iemand anders gaan omdat ze daar meer uit halen. Ze halen er meer uit, prijs God, laat ze daarheen gaan. Die man geeft hun meer dan ik hun kan geven. Het gaat dus niet om mij. En dat is wat Johannes zegt: dit gaat eigenlijk niet om mij. Ik ben maar een bijfiguur bij dit huwelijksgebeuren. De Messias is de bruidegom en de mensen zijn Zijn bruid. En zo hoort het te zijn. Ze horen naar Hem toe te gaan, niet naar mij.

25

Jezus is boven allen: vers 31-36

Ik geloof dat de rest van de verzen in dit hoofdstuk weer commentaar zijn van de schrijver Johannes, gebaseerd op wat Johannes de Doper had gezegd. Nogmaals, je hoeft het daar niet mee eens te zijn. De vertalers van de New King James waren het er blijkbaar niet mee eens, want zij laten Johannes de Doper tot het einde van het hoofdstuk aan het woord.

Wie van boven komt, is boven allen; wie uit de aarde is, is uit de aarde en spreekt uit de aarde. Wie uit de hemel komt, is boven allen.

JOHANNES 3:31

Dit vergelijkt waarschijnlijk Jezus met Johannes de Doper. Johannes de Doper is immers een mens van de aarde. Jezus is uit de hemel neergedaald, en daarom heeft Hij een hogere positie dan Johannes.

En wat Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij, en Zijn getuigenis neemt niemand aan. Wie Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft daarmee bezegeld dat God waarachtig is.

JOHANNES 3:32-33

Let op het contrast tussen vers 32 en 33.

'De mensen die dat wel doen'— maar als niemand het doet, dan zijn er toch ook geen mensen die het wel doen. En daarom zien we hier hyperbool op de gebruikelijke manier gebruikt, en dat is belangrijk, want Johannes lijkt soms absolute uitspraken te doen over iedereen of over niemand. Maar je kunt aan de context zien dat het niet absoluut bedoeld is. Het is hyperbool. Het is net als eerder in Johannes 1. In vers 11 staat er:

Hij kwam tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen.

JOHANNES 1:11

Maar dan in vers 12:

Maar allen die Hem aangenomen hebben, hun heeft Hij macht gegeven kinderen van God te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven;

JOHANNES 1:12

Wacht, ik dacht dat ze Hem niet ontvingen. Nou, sommigen deden dat wel. De meesten niet. Zijn eigen mensen ontvingen Hem niet, maar sommigen van hen wel. En evenzo hier in Johannes 3 staat er:

niemand neemt Zijn getuigenis aan maar de mensen die dat wel doen— hmm, ik dacht dat er net stond dat niemand dat doet. Nou, je moet hier de hyperbool begrijpen. Hij zegt in wezen dat niet veel mensen Zijn getuigenis aannemen. Voor het grootste deel luisteren mensen niet wanneer Jezus spreekt. Maar de mensen die dat wel doen:

Wie Zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft daarmee bezegeld dat God waarachtig is.

JOHANNES 3:33

Wanneer je aanvaardt wat Jezus zei, zet je als het ware je stempel van goedkeuring op Gods eerlijkheid. Geloven is zeggen dat God de waarheid spreekt. Niet geloven is zeggen dat Hij dat niet doet. Geloven is dus simpelweg God verheerlijken en bevestigen dat God eerlijk is.

Want Hij Die God gezonden heeft, spreekt de woorden van God, want God geeft Hem de Geest zonder maat.

JOHANNES 3:34

Sommige handschriften zeggen 'aan Hem', aan Christus. Hij gaf de Geest met mate aan individuen in het Oude Testament, maar God gaf niet een afgemeten hoeveelheid van de Geest, maar de onafgemeten volheid van de Geest in Christus.

De Vader heeft de Zoon lief en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven. Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven, maar wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem.

JOHANNES 3:35-36

26

Blijft geloof behouden? Zekerheid gelovige

Denk er dus weer aan dat Johannes zei dat hij dit schrijft zodat je zult geloven en leven zult hebben. Hij komt daar steeds op terug, of hij nu commentaar geeft op wat Jezus zei of op wat Johannes de Doper zei. Hij komt terug op deze kwestie van leven hebben of geen leven hebben. Wie gelooft, heeft leven. Wie niet gelooft, heeft geen leven. Dit betekent dat het hebben van leven gelijk opgaat met geloven. En dat roept de vraag op: wat als je stopt met geloven? Wat als je vroeger geloofde en nu niet meer? Wat als je het geloof hebt verlaten? Heb je dan nog leven? Nou, nergens in de Bijbel staat dat wie vroeger geloofde, leven heeft. Er staat juist: "wie niet gelooft, zal het leven niet zien." Iemand die vroeger geloofde en nu niet meer, wat is hij? Is hij iemand die gelooft, of iemand die niet gelooft? Hij gelooft niet. In welke categorie valt hij dan? Hij heeft geen leven. Maar hij geloofde vroeger wel. In welke categorie viel hij toen? Hij was een gelovige. Wat betekent dat? Hij had leven. Nou, is het mogelijk om leven te hebben en dat dan niet meer te hebben? Is het mogelijk om te geloven en dan niet meer te geloven? Zie je, leven komt met geloven. En wanneer je niet gelooft, heb je geen leven. Het gaat dus om de persoon die in Hem gelooft, niet om de persoon die in Hem geloofde.

Ik had ooit een voorganger die tegen me zei: oh, jij gelooft dan niet in de zekerheid van de gelovige? Ik zei: ik geloof absoluut in de zekerheid van de gelovige. Het is de voormalige gelovige in wiens zekerheid ik geen enkel vertrouwen heb, want een gelovige is per definitie iemand die gelooft. Ik geloof, ik ben een gelovige, ik heb totale zekerheid. Als ik morgen het geloof zou verlaten, dan zou ik geen gelovige meer zijn en zou ik geen zekerheid meer hebben. Er is zekerheid voor de gelovige, maar geen zekerheid voor degene die vroeger een gelovige was. Wie vroeger een gelovige was, is een ongelovige en heeft geen leven. Maar als je gelooft, dan is dat een kwestie van relatie.

Kijk, veel mensen denken bij geloven en leven hebben aan een soort zakelijke transactie. Ik heb het contract getekend, ik geloof dat dit iets permanents is, zet de stempel op mij, dat kun je niet uitwissen, ik heb eeuwig leven, of ik vanaf nu geloof of niet. Nee, het is geen transactie, het is een relatie. Het is een relatie tussen jou en God. Dat is wat behoud is. En die relatie is er een van vertrouwen. En dus, zolang je op Hem vertrouwt, blijft die relatie bestaan.

Als je besluit: ik geloof niet meer in God, ik geloof niet meer in Jezus, ik wil niets meer te maken hebben met vertrouwen op Jezus, ik vertrouw op mezelf, niet op Hem, tja, dan is die relatie voorlopig in ieder geval voorbij. Ik zeg niet dat die persoon niet terug kan komen naar Christus, maar wanneer je gelooft, ben je aangesloten op die wortel, die wijnstok. Je blijft in de wijnstok, en het leven van de wijnstok stroomt door je heen, zoals door een rank. Dat leven stroomt voortdurend terwijl je op Hem vertrouwt.

27

Genade door geloof als blijvend kanaal

Paulus zei:

Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God;

EFEZE 2:8

Dat is door te geloven, door het geloof. Dat is het kanaal waardoor genade tot je komt. Neem het geloof weg, dan is het kanaal weggenomen. Er komt geen genade meer naar je toe. Genade is een voortdurend voordeel voor hen die in Hem geloven, die op Hem vertrouwen.

En dat is wat deze passage zegt. Er staat nergens in de Bijbel een passage die zegt dat als je vroeger in Christus geloofde, je eeuwig leven hebt. Predikanten zullen dat zeggen, maar de Bijbel zou zo iets nooit zeggen, omdat het niet waar is. Wat de Bijbel zegt, is: als je gelooft, heb je het. Als je niet gelooft, heb je het niet. Zowel 'gelooft' als 'gelooft niet' staan in de tegenwoordige tijd. En dus wordt hier, telkens als dit ter sprake komt, altijd de tegenwoordige tijd gebruikt.

Dus de toorn van God blijft op degene die geen gelovige is, maar eeuwig leven is het deel van de gelovige. Niet toekomstig, maar nu. Hij heeft eeuwig leven. Sommige mensen denken: nou, we hebben geen eeuwig leven totdat de opstanding komt, of totdat het oordeel heeft plaatsgevonden. Nee, als je een gelovige bent, heb je nu het leven van God in je, en dat is eeuwig leven. Maar het kan verbeurd worden, net zoals de rank die aan de wijnstok vastzit nu het leven van de wijnstok in zich heeft. Maar snijd je de rank af, dan heeft hij dat leven niet meer in zich.

Het is dus een relatie met Christus door geloof die redt. Dat is wat de Bijbel zegt: door genade, door geloof. In 1 Petrus staat:

U wordt immers door de kracht van God bewaakt door het geloof tot het behoud, dat gereedligt om geopenbaard te worden in de laatste tijd.

1 PETRUS 1:5

Geloof is het kanaal waardoor het bewaren, de genade, het behoud, het eeuwige leven komt, door geloof in Christus.

En dus, het vasthouden aan het geloof en het niet afvallen van het geloof, en het niet hebben van een boos hart van ongeloof door af te vallen van de levende God, zoals de schrijver van de Hebreeënbrief het noemt, dat is verplicht voor hen die eeuwig leven willen hebben en willen behouden.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Johannes 2:19
- Johannes 2:23
- Johannes 3:2
- Johannes 3:11
- Johannes 3:12
- Johannes 3:13
- Johannes 1:1
- Johannes 3:14
- Johannes 3:15
- Hebreëën 2:14
- Kolossenzen 2:15
- Johannes 12:31
- Johannes 16:11
- 2 Korinthe 5:21
- Jesaja 53:6
- 1 Petrus 2:24
- Johannes 3:16
- Johannes 3:9
- Johannes 20:31
- Kolossenzen 2:13
- Genesis 15:6
- Johannes 3:16-21
- Mattheüs 7:1
- 1 Petrus 1:3
- Lukas 15:24
- Johannes 11:26
- Johannes 3:17
- Johannes 3:18
- Johannes 3:19
- Johannes 3:20-21
- Johannes 1:9

- Johannes 9:41
- Johannes 3:20
- Johannes 3:22
- Johannes 4:2
- Johannes 3:23
- Johannes 3:23-24
- Johannes 3:26
- Johannes 3:27
- Johannes 3:28
- 1 Korinthe 1:12
- 1 Korinthe 1:13
- 1 Korinthe 3:6
- 1 Korinthe 3:9
- Johannes 3:29-30
- Johannes 3:31
- Johannes 3:32-33
- Johannes 1:11
- Johannes 1:12
- Johannes 3:33
- Johannes 3:34
- Johannes 3:35-36
- Efeze 2:8
- 1 Petrus 1:5

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.